20/04/2019

Ο Πατρ. Κωνσταντινουπόλεως Χρύσανθος Α΄ (1768-1834)

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Λένε πώς ἡ ἐπανάληψη εἶναι μητέρα τῆς μάθησης. Ὅταν ὅμως πρόκειται γιά ἄτομα πού ξεπέρασαν τόν ἀνθρώπινο μέσο ὅρο καί ἀνυψώθηκαν – μέ τήν ἀξία, τήν προσωπικότητα καί τήν προσφορά τους – στό Πάνθεο τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, τότε ἡ μνημόνευση τοῦ ὀνόματός τους καί τῶν ἐπιτευγμάτων τους εἶναι ἠθικά καί ἐθνικά ἐπιβεβλημένη. Μία τέτοια φωτεινή καί χαρισματική προσωπικότητα ὑπῆρξε καί ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Χρύσανθος ὁ Α΄! Ὁ Χρύσανθος ξεκίνησε ἀπό τά πάτρια χώματα τῆς σκλαβωμένης – τότε – Μακεδονίας καί συγκεκριμένα ἀπό τό Κάτω Γραμματικό Βερμίου, διψώντας γιά μόρφωση, προσφορά στόν πάσχοντα Ἑλληνισμό καί στόν πλησίον του – τόν Ἕλληνα ραγιά.

Τόν τόπο τότε, τήν Ἑλλάδα ὁλόκληρη, διαφέντευε τύραννος σκληρός καί ἀνελέητος, ὁ Τοῦρκος δυνάστης, πού ἐκτός ἀπό τή διαρπαγή τῶν πλούσιων προϊόντων της μακεδονικῆς γῆς, ἅρπαζε περιουσίες, ἔκαιγε χωριά ὁλόκληρα, δυνάστευε τούς δυστυχεῖς Ἕλληνες, ἔτσι πού πολλές φορές ὁ θάνατος ἦταν ἡ λύτρωση γι' αὐτούς.

Ὁ Χρύσανθος ξεκίνησε τίς σπουδές του ἀρχικά στήν Κοζάνη, μεγάλο κέντρο τῶν γραμμάτων τήν ἐποχή ἐκείνη, ὅπου σύντομα χειροτονήθηκε διάκονος ἀπό τόν δραστήριο Μητροπολίτη Θεόφιλο καί στή συνέχεια φοίτησε στίς Σχολές τῆς Νάουσας καί τῆς Θεσσαλονίκης. Ἀμέσως μετά ἀρχίζει ἡ ραγδαία ἱερατική του ἐξέλιξη. Στή Θεσσαλονίκη χειροτονήθηκε ἱερέας καί πολύ σύντομα Ἀρχιμανδρίτης στήν ἐκκλησία τῆς Ὑπαπαντῆς.

Ὁ Χρύσανθος, παράλληλα μέ τά θρησκευτικά του καθήκοντα, διακρίνεται καί γιά τό φιλανθρωπικό, ἐκπαιδευτικό καί ἐθνικό του ἔργο. Ἡ ἐξέλιξλη του εἶναι ραγδαία, ἀνάλογή τῆς λαμπερῆς προσωπικότητάς του. Τό 1799 – μόλις 31 ἐτῶν – ἐκλέγεται Μητροπολίτης Βεροίας. Τό 1804, κατά τήν ἐπιδρομή τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, καταλυτική εἶναι ἡ παρέμβαση τοῦ Χρύσανθου, πού μέ ἐπίπονες διαπραγματεύσεις μέ τόν τύραννο, σώζει τήν πόλη ἀπό ὁλοκληρωτική καταστροφή.

Τό 1807 ἱδρύει στή γενέτειρά του, τό Κάτω Γραμματικό, Σχολή Ἑλληνικῶν Γραμμάτων καί πλούσια βιβλιοθήκη.

Τό 1811 μετατίθεται στίς Σέρρες, ὅπου καί ἐκεῖ διακρίνεται γιά τό κοινωφελές καί πατριωτικό ἔργο, πού προσφέρει ἀκούραστα.

Τό 1818 μυεῖται στή Φιλική Ἑταιρεία καί μέ τή σειρά του μυεῖ τόν Ἐμμανουήλ Παππᾶ, τόν μετέπειτα ἀρχιστράτηγο τοῦ ἀγώνα γιά τήν ἀνεξαρτησία στή Μακεδονία. Τό 1821, μέ τήν ἔκρηξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, οἱ Σέρρες κινδύνεψαν μέ ἀφανισμό ἀπό τούς Τούρκους, ἀλλά καί πάλι ἡ δυναμική παρέμβαση τοῦ Χρύσανθου στίς Τουρκικές Ἀρχές ἀπέτρεψε τόν κίνδυνο τῆς καταστροφῆς καί ἔσωσε τήν πόλη.

Ἡ μεγάλη ὥρα γιά τόν Χρύσανθο φτάνει τό 1824. Στίς 9 Ἰουλίου ἐκλέγεται πανηγυρικά Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὡς Χρύσανθος ὁ Α΄! Ἡ παρουσία του στόν Πατριαρχικό Θρόνο, παρότι σύντομη, κρίνεται ἀπό τούς ἱστορικούς ὡς πολύ θετική καί ἀποδοτική. Σέ πολύ δύσκολους χρόνους καί σέ χαλεπές ἐποχές, κατόρθωσε νά βάλει τήν προσωπική του σφραγίδα σ' ἕνα πλῆθος ἐκκρεμοτήτων καί προβλημάτων πού ταλάνιζαν τήν Ἐκκλησία καί τόν κλῆρο. Στήριξε τή σωστή λειτουργία τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱδρυμάτων, φρόντισε γιά τή δίκαιη διαχείρηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, διέσωσε ἐκκλησίες καί μοναστήρια ἀπό τόν

ἀφανισμό, ὑποστήριξε καί περιέθαλψε τόν κατώτερο κλῆρο, περιέθαλψε τίς χῆρες καί τά ὀρφανά καί ἔλεγξε μέ αὐστηρότητα τούς λίγους ἐπίορκους τῆς χριστιανικῆς πίστης.

Ὁ Χρύσανθος παύθηκε ἀπό τόν Σουλτάνο τό 1826, ἐξορίσθηκε στήν Καισάρεια καί «ἐκοιμήθη» στήν Πριγκηπόννησο τό 1834, σέ ἡλικία 66 ἐτῶν.

Αὐτά ὅλα πολύ περιεκτικά καί μέ πολύ λίγες γραμμές σάν προσφορά στήν Ἐθνική μνήμη. Γιατί εἶναι χρέος ὅλων μας ἡ ἀπόδοση τιμῶν σ’ αὐτούς πού κλήθηκαν ἀπό τό Γένος «νά φυλάττουν Θερμοπύλες». Γιά νά θυμοῦνται οἱ παλαιότεροι καί νά μαθαίνουν οἱ νεώτεροι.

Πηγή: cognoscoteam.gr